

PUBLIC ADMINISTRATION IN NATIONAL SECURITY AND PROTECTION OF PUBLIC ORDER

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-005-6-16>

ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА ОСОБИСТОСТІ У СИСТЕМІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ ТА ЇЇ ПРИКОРДОННОМУ СЕКТОРІ

Кукін І. В.

*кандидат наук з державного управління,
докторант кафедри прикордонної безпеки
факультету підготовки керівних кадрів
Національної академії Державної прикордонної служби України
імені Богдана Хмельницького
м. Хмельницький, Україна*

Розвиток технологій інформаційного протиборства, як невід'ємного компонента сучасних війн, обумовлений прозорістю державних кордонів для розповсюдження інформації, низькими витратами фінансових та матеріальних ресурсів у порівнянні з військовими діями, відсутністю негативного впливу на екологію та матеріальні об'єкти, можливістю прихованого використання агресором деструктивної інформації, яку складно завчасно ідентифікувати [1, с. 16]. Крім цього, інформаційна вразливість населення у прикордонних районах негативно впливає на результативність заходів з охорони державного кордону, зокрема протидії незаконному переміщенню зброї, боеприпасів, засобів терористичної діяльності, кадрових військовослужбовців іншої держави, бойовиків та найманців.

Вплинути на раціональну поведінку людини можна змінюючи навколишню дійсність або думку про неї, та впливаючи на саму людину або її самооцінку [1-8, с. 170]. В сучасних умовах розвитку інформаційних технологій деструктивна інформація може швидко поширюватись з будь-

якої точки інформаційної мережі (зовнішньої або внутрішньої відносно території держави), що не дозволяє суб'єктам інформаційної безпеки швидко та ефективно усувати її. Поширення усної інформації ще складніше стримувати. Пристрасть людини до наркотиків, психотропних речовин, алкоголю, нікотину на початковому етапі також має інформаційну природу і лише з часом набуває властивості неконтрольованої фізіологічної потреби.

Ефективним вирішенням зазначених проблем може бути цілеспрямоване вжиття суб'єктами публічного управління заходів з адаптації людини для життя в умовах інформаційного суспільства, розвитку її інформаційної культури для більш адекватного реальності сприйняття інформації. Це обумовлює важливість відокремлення досліджень інформаційної безпеки особистості в системі національної безпеки держави та її прикордонному секторі.

Основними функціями системи забезпечення національної безпеки вважаються: гарантування умов життєдіяльності громадян; захист життєво важливих інтересів людини, суспільства й держави; безперервне функціонування державних інститутів [3, с. 9]; управління діяльністю органів державної влади; створення й підтримка в готовності сил та засобів сектору безпеки і оборони [4, с. 35]; участь у міжнародних системах безпеки; прогнозування, управління загрозами і небезпеками [4, с. 35; 5, с. 58].

Інформаційна війна є формою політичної боротьби з використанням інформаційних технологій впливу на свідомість соціуму [6, с. 57]. Зважаючи на це, інформаційна безпека може розглядатися як складовою національної, так і міжнародної безпеки [6, с. 126]. Її основними функціями у суспільстві є: створення, розповсюдження та споживання інформації; формування інформаційних ресурсів; надання інформаційних послуг; виробництво інформаційної продукції; використання інформаційних систем і технологій; застосування методів та механізмів публічного управління щодо протидії поширенню деструктивної інформації [7, с. 39]; розробка норм права та державних програм; забезпечення реалізації громадянами своїх прав в інформаційній сфері; підтримання балансу між вільним та обмеженим доступом до інформаційних ресурсів; оцінка

небезпек; здійснення контролю та координація діяльності відповідних суб'єктів; вжиття заходів щодо захисту інформації; організація наукових досліджень; розвиток системи підготовки кадрів; підтримання міжнародного співробітництва щодо забезпечення інформаційної безпеки; розвиток інформаційної інфраструктури [7, с. 367].

Інформаційна вразливість особистості виникає унаслідок можливості різноманітної інтерпретації соціальної інформації. Власні переконання особи впливають на формування нею певної версії інтерпретації подій, яку з часом важко зруйнувати. Люди вибірково помічають, інтерпретують і запам'ятовують події таким чином, щоб підтримати свої попередні ідеї [8, с. 117]. Локк вважав, що краще піддаються омані ті, хто: діє за прикладом інших осіб; замінює розум пристрастю; приймає рішення в умовах відсутності необхідних для цього знань [9, с. 16]. У людини, яка перебуває в інформаційній ізоляції, можна сформувати будь-яке уявлення про ситуацію, в якій вона перебуває. Наявність єдиного регульованого державою джерела інформації робить уявлення людини про зовнішній світ та дійсність передбачуваним і керованим [2, с. 170].

За ступенем загроз та ризиків інформаційної вразливості осіб можна розподілити на: три категорії працівників (мають повноваження приймати управлінські рішення; виконують завдання і функції державного органу; виконують функції обслуговування); громадян, які не мають трудових відносин з органами публічного управління але мають певні родинні та інші зв'язки з їх працівниками; решта населення держави; міжнародна спільнота. Найбільші ризики складовим національної безпеки представляє інформаційна вразливість працівників суб'єктів національної безпеки. Крім цього, у прикордонній сфері особливу групу ризику має персонал, який відповідно до своїх повноважень зобов'язаний взаємодіяти з представниками прикордонних та інших контролюючих служб суміжних держав, громадянами, які перетинають державний кордон та населенням прикордоння.

Правовими нормами держава регулює найбільш значущу для суспільства поведінку осіб, що відображає цивілізованість та культуру суспільства [10, с. 7]. Правова свідомість осіб залежить від: закріплення в нормах права принципів справедливості,

рівності, свободи, гуманізму; досягнення суб'єктами суспільних відносин необхідного культурного розвитку; відповідності правових норм усталеним в суспільстві традиціям та моральним цінностям; зосередження зусиль держави щодо забезпечення законних інтересів більшості членів суспільства; постійного норм права; приведення діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування у відповідність реальним потребам користувачів державних послуг [10, с. 114]. Зазначені чинники впливають на формування інформаційної безпеки особистості.

Джерелом небезпеки також може бути пов'язана з відсутністю критичного сприйняття органами державної влади власної внутрішньої інформаційної політики, що проявляється в різних історичних формаціях. Як приклад, В. Р. Флавій причинами послаблення римських легіонів вважав протекціонізм у кадровій політиці, несправедливе заохочення можновладцями підлеглих [11, с. 245].

Результатом невдалої інформаційної політики можна вважати політичну кризу, що виникла в Республіці Вірменія після підписання договору про припинення війни у Нагірному Карабасі унаслідок загрозливого стану інформаційної безпеки особистості у сфері національної безпеки. Однією з причин цього правляча еліта називає спробу поєднання суперечливих принципів «виключення війни» та «ні п'яді землі» [12]. На нашу думку, зазначена ситуація також обумовлена свідомим викривленням органами державної влади Республіки Вірменія у своїх громадян уявлень про: норми міжнародного права (стосовно раніше окупованих окремих територій Азербайджанської Республіки); військові поразки; реальні бойові втрати.

Отже, інформаційна безпека особистості у сфері національної безпеки держави являє собою окремий елемент інформаційної безпеки. Вона забезпечує виживання людини в природних умовах та соціумі; розвиток особистості і світогляду, інформаційну культуру та правосвідомість. Суттєво впливає на зміст соціальних комунікацій, політичних процесів та публічного управління; форми і способи задоволення особистістю власних потреб. Також інформаційна безпека особистості обумовлює ефективність функціонування всіх секторів національної безпеки держави, оскільки людина є основним елементом соціальної системи. Ефективна співпраця особистості з органами державної

влади та місцевого самоврядування стає можливою лише після досягнення нею відповідного культурного розвитку в інформаційній сфері.

Література:

1. Петров В. П., Петров С. В. Информационная безопасность человека и общества : учебное пособие. Москва : ЭНАС, 2007. 336 с.
2. Гумба Н. Правда про людину. Київ : Український пріоритет, 2012. 200 с.
3. Національна безпека України, 1994-1996 р.р. : наукова доповідь НІСД / За ред. О. Ф. Белова. Київ : [б.в.], 1997. 198 с.
4. Домарєв В. В. Система ситуаційного управління: Теорія, методологія, рекомендації. Київ : Знання України, 2017. 347 с.
5. Ліпкан В. А. Національна безпека України: навчальний посібник. Київ : Кондор, 2008. 552 с.
6. Кіслов Д. В. Інформаційні війни : Монографія. Київ : Київський національний торгово-економічний університет, 2013. 300 с.
7. 2-9. Богуш В. М., Юдін О. К. Інформаційна безпека держави. Київ : МК-Прес, 2005. 432 с.
8. Майєрс Д. Социальная психология. Санктпетербург : Питер, 2005. 794 с.
9. Дьюри Дж. Психология и педагогика мышления (как мы мыслим) / Пер. с англ. Н. М. Никольской. Москва : Лабиринт, 1999. 192 с.
10. Свириденко Г. В. Правомірна поведінка: сучасний контекст : Монографія. Київ : Юридична думка, 2018. 212 с.
11. Флавій В. Р. Краткое изложение военного дела / Вестник древней истории. № 1 (10). 1940. С. 231–293.
12. «Заклики до громадянської війни». Криза у Вірменії. / *Корреспондент.Net*. URL: <https://ua.korrespondent.net/world/4296091-zaklyky-do-hromadianskoi-viiny-kryza-u-vmenii> (дата звернення: 18.11.2020).